

NOTA BREU

Oncostema peruvianum* (Asparagaceae), espècie naturalitzada a Catalunya**Oncostema peruvianum* (Asparagaceae), a naturalized species in Catalonia**Narcís Vicens¹ & Pere Aymerich²¹Plaça Lledoners, 8. 17004 Girona.²Avinguda Onze de Setembre, 31. 08600 Berga.Autor per a la correspondència: Narcís Vicens. A/e: nvicens@gmail.com

Rebut: 02.11.2025. Acceptat: 10.12.2025. Publicat: 31.12.2025.

***Oncostema peruvianum* (L.) Speta**

Gironès: Girona, les Pedreres, UTM DG8548, 130 m, marge de prat sec voltat de matollar mediterrani calcícola, 16-IV-2025 (figs. 1-2); Girona, el Calvari-Torre Gironella. UTM 31T DG8648, marge de feixes cultivades amb olivera, envoltades per brolla calcícola, 160 m.

El gènere *Oncostema* Raf. inclou uns quants tàxons de distribució mediterrània meridional que tradicionalment havien estat adscrits a *Scilla* L. Aquí adoptem el criteri d'acceptar aquest gènere, sobre la base de treballs genètics recents (Özüdoğru *et al.*, 2022), com es fa a la base de dades Euro+Med (2025). Tot i això, encara no hi ha consens sobre aquesta qüestió, de manera que altres bases de dades florístiques de referència (POWO, 2025) encara no separen

Oncostema de *Scilla*. Tampoc hi ha consens sobre el nombre d'espècies que integra *Oncostema*, que serien 10 segons Euro+Med (2025), però altres tractaments redueixen el nombre i consideren que la major part són formes d'*Oncostema peruvianum* (L.) Speta.

Oncostema peruvianum és un geòfit de floració primaveral autòcton del nord d'Àfrica i del sud de les penínsules Ibèrica i Itàlica. Aquesta planta ha estat cultivada en jardineria des de molt antic i es pot naturalitzar, factor que desdibuixa el coneixement de la seva àrea de distribució primitiva. Es considera al·lòctona en altres zones mediterrànies i a Gran Bretanya, així com també a Austràlia i Nova Zelanda (POWO, 2025). A la península Ibèrica ha estat considerada com a autòctona al sud de Portugal i Andalusia occidental, però al·lòctona a Catalunya i en altres zones (Almeida da Silva & Crespi, 2013). Igualment, s'accepta que és introduïda i lo-

Fig. 1. Aspecte general del nucli de les Pedreres.

Fig. 2. Detall de les fulles i inflorescències.

NOTA BREV

calment naturalitzada al Llenguadoc i Provença, en antigues zones cultivades i garrigues periurbanes (Tison *et al.*, 2014).

Pel que fa a Catalunya, sembla que fins ara hi havia una sola observació fiable i publicada d'aquesta planta com a escapada de cultiu. Es va fer a finals del segle XX a Cadaqués (Alt Empordà), concretament en un torrent vora el mas de la Sala, entre el poble i Cala Jóncols (Franquesa, 1995, sub *Scilla peruviana* L.). Sobre la base d'aquesta informació, *Oncostema peruvianum* s'ha catalogat com a espècie al·lòctona casual (sense poblacions viables conegudes) a Catalunya (Aymerich & Sáez, 2019; Sáez & Aymerich, 2021). Se'n coneixen un parell més de referències antigues de mitjan segle XIX, que corresponen amb seguretat a plantes cultivades al monestir de Montserrat (Nuet & Panareda, 1993) i molt probablement també amb aquest caràcter a la rodalia de Mataró (Salvaña, 1858 in Giménez, 2002). Aquestes dades s'han recollit en algunes publicacions (Almeida da Silva & Crespi, 2013) i bases de dades (Exocat, 2025), cosa que podria generar confusions sobre l'extensió de la presència d'aquesta planta a Catalunya.

Amb aquesta nota aportem dues noves localitats d'*Oncostema peruvianum*, descobertes en zones suburbanes del nord-est de la ciutat de Girona. Es tracta de petits nuclis que persisteixen des de fa uns anys i que aparentment es multipliquen de forma vegetativa, de manera que es poden qualificar com a poblacions autosostenibles a mitjà termini. Aquesta informació permet modificar l'estatus fins ara conegut d'*O. peruvianum* a Catalunya, que passa de ser una espècie al·lòctona casual a naturalitzada. El seu estatus seria similar al ja conegut al Llenguadoc i Provença, on manté nuclis naturalitzats en ambients més o menys antropitzats.

A la localitat de les Pedreres es coneixen dues agrupacions de l'espècie, una amb 6-7 plantes i l'altra amb 2-3, mentre que al Calvari se n'ha observat només una de 5-6 plantes. Sembla que aquests nuclis poden derivar d'abocaments de restes de jardí fetes en una època indeterminada i des de ca-

ses de l'entorn. Les Pedreres és actualment una zona de lleure destinada al passeig, sobre antigues feixes, en les quals fa dècades hi havia hagut barraques de pedra. El nucli del Calvari es situa en unes feixes amb oliveres pròximes a una zona urbanitzada poc endreçada. En tots dos llocs *Oncostema* es fa en herbassars baixos de tipus ruderal, al contacte amb garrigues calcícoles.

Referències

- Almeida, R.M. & Crespi, A.L. 2013. *Scilla* L. P. 145-156. In: Rico, E.; Crespo, M.B.; Quintanar, A.; Herrero, A.; Aedo, C. (eds.) *Flora iberica*. Vol. XX. Real Jardín Botánico, CSIC, Madrid. 651 p.
- Aymerich, P. & Sáez, L. 2019. Checklist of the vascular alien flora of Catalonia (northeastern Iberian Peninsula, Spain). *Mediterranean Botany*, 40: 215-242.
- Euro+Med. 2025. *Oncostema*. Disponible a: https://europlusmed.org/cdm_dataportal/taxon/c30c0e37-e8b2-4171-852c-7dbcf32f552e [Data de consulta 10 octubre 2025]
- EXOCAT. 2025. *Scilla peruviana*. Disponible a: https://exocatdb.creaf.cat/base_dades [Data de consulta 10 octubre 2025]
- Franquesa, T. 1995. *El paisatge vegetal de la península del Cap de Creus*. Arxius de la Secció de Ciències, CIX. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. 628 p.
- Giménez, I. 2002. Análisis fito-bibliográfico del Catálogo de la Flora de Mataró y su zona hecho por el Dr. Salvaña en 1858. *Actas del I Congreso Español de Biogeografía*: 37-50.
- Nuet, J. & Panareda, J.M. 1993. *Flora de Montserrat*. Vol. 3. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona. 205 p.
- Özüdoğru, B., Aygören, D., Tankahya, B. & Yildirim, H. 2022. Phylogeny, biogeography, and character evolution in the genus *Scilla* s.l. and its close relatives *Chionodoxa*, *Gemicia*, *Puschkinia*, and *Prospero* (Asparagaceae). *Plant. Systematics and Evolution*, 308(44): 1-16.
- POWO. 2025. *Scilla peruviana*. Disponible a: <https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:540971-1> [Data de consulta 10 octubre 2025]
- Tison, J.M., Jauzein, P. & Foucault, B. 2014. *Flore de la France méditerranéenne continentale*. Naturalia Publications. Turriers. 2078 p.